

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านหนองหญ้าขาว

นางสาวบัวพรรณ แสนธิ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

บัวพรรณ แสนธิ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าขาว

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. กุลวดี รังษีวัฒนานนท์, 48 หน้า

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่ทำขึ้นมาเพื่อการประเมินศักยภาพของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการประเมินคือ ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารชุมชนด้วยสมาชิกในชุมชนเอง เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ เกิดความเข้มแข็ง เกิดการพัฒนาอาชีพ และเศรษฐกิจชุมชนที่พัฒนา ซึ่งเป็นการพัฒนาชุมชน และคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง สามารถทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในการประเมินโครงการ จะศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมาย ศึกษาและทำความเข้าใจสภาพการดำเนินงานของกองทุน โดยใช้รูปแบบชีพพ์โมเดล ในการประเมินและวิเคราะห์กองทุน และกำหนดตัวบ่งชี้ จนถึงตัวแปรในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ จากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การบันทึกข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูลก็มาจากการสัมภาษณ์แบบ บรรต่าง ๆ การสัมภาษณ์จากคนในชุมชนเอง และการสังเกตการณ์คนในชุมชน ผลการประเมินโครงการพบว่า เมื่อเริ่มโครงการสมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญของการร่วมกิจกรรมกันมาก สมาชิกเป็นผู้เลือกกรรมการเข้ามาบริหารจัดการงาน และสามารถจัดตั้งกองทุนเสร็จสิ้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2544 และได้รับเงิน 1 ล้านบาท เมื่อ 24 กันยายน 2544 มีการรับสมัครสมาชิกจำนวน 90 ราย และสามารถปล่อยกู้ได้ทั้งหมด 90 ราย และปล่อยเงินไปแล้ว 731,733.03 บาท ปัจจุบันเงินคงเหลือ 268,266.97 บาท ในการเสนอโครงการขอกู้นั้น ก็จะมีโครงการที่เสนอมาคือ การเกษตร ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ สมาชิกในชุมชนจะยึดเอาสิ่งที่ตนถนัดในการประกอบอาชีพมาเสนอโครงการ และได้นำเงินที่ขอกู้มาได้ ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ ในการชำระคืนนั้นจะนำมาชำระคืน 1 งวด คือ ครบ 1 ปี นอกจากนี้ในชุมชนบ้านหนองหญ้าขาว ยังมีความสามัคคีกันมากพอสมควร แต่ก็มีปัญหาขัดแย้งกันบ้างในกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนนั้นเป็นที่นับถือมากพอสมควร มีการพึ่งพาอาศัยอยู่กันแบบเครือญาติ เป็นชุมชนที่มีความเจริญทั้งทางด้านวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมพอสมควร และเป็นชุมชนที่น่าอยู่อีกชุมชนหนึ่ง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

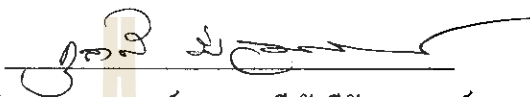
ลายมือชื่อนักศึกษา.....*Limit Ue*.....

ลายมือชื่ออาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่ปรึกษา.....*Prof. Dr. Kullawadee Rangsiwanant*.....

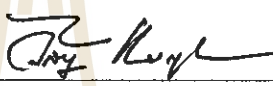
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวี รังษีวัฒนานนท์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร.วิสิทธิ์ แวสูงเนิน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

25 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดี ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลวดี รังษีวัฒนานนท์ อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณะพัฒนากรอำเภอ คุณอารี ประสิทธิ์สุวรรณ ที่ได้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับกองทุน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนทุกท่าน ที่ให้ข้อมูล
- อำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ทำยนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอด จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

บัวพรรณ แซนธิ

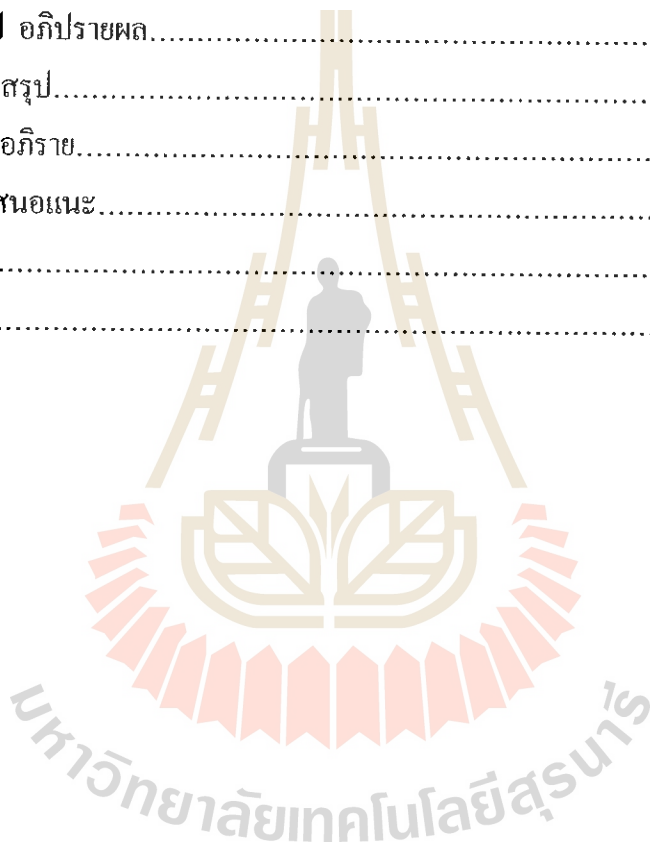
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

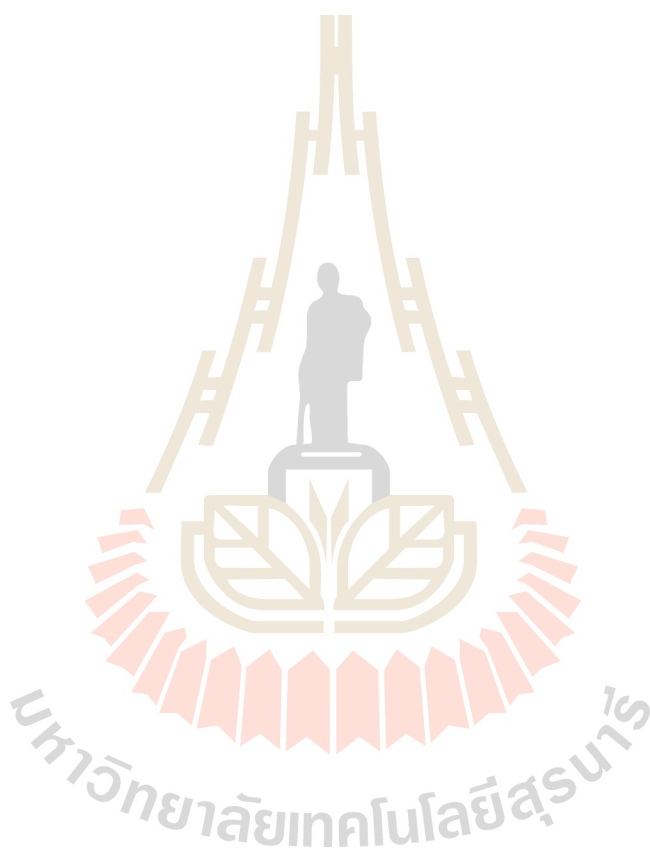
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
ประกาศศฤงคาร.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 ปรัชญาธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน.....	4
และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	5
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน.....	10
และชุมชนเมือง.....	
4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบ ซิฟพ์โมเดล.....	13
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	15
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	15
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	18
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในแบบประเมินโครงการ.....	19
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	23
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	24

	หน้า
บทที่ 4 ผลติดตามการประเมินโครงการ.....	32
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	32
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยรวม.....	37
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้รู้.....	41
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	42
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	45
1. สรุป อภิปรายผล.....	45
- สรุป.....	
- อภิราช.....	
2. ข้อเสนอแนะ.....	47
บรรณานุกรม.....	49
ภาคผนวก.....	50

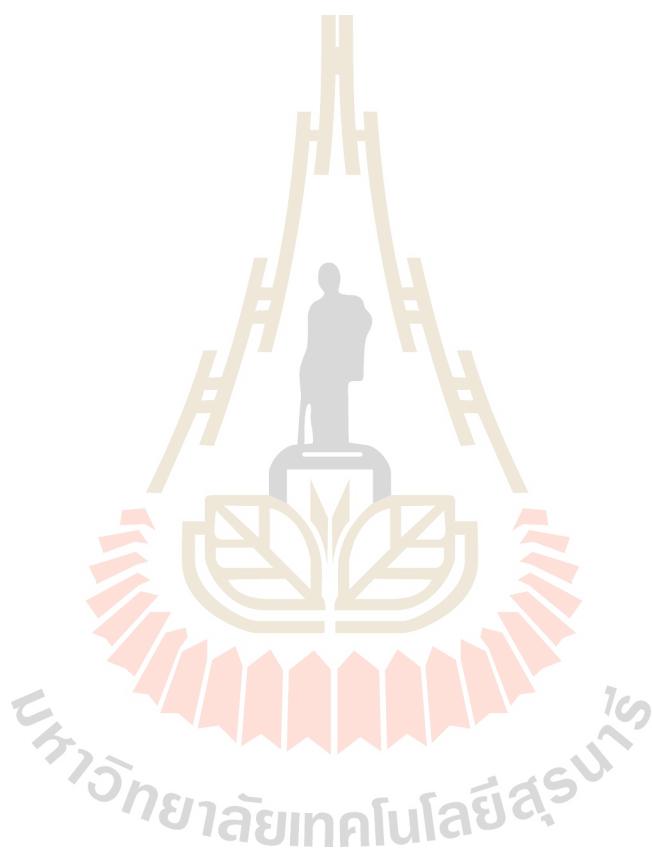
สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพพี...	14
2. แผนภูมิระบบการทำงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	16

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	แสดงลักษณะของประชากรในชุมชน.....	35
2.	จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกแหล่งน้ำ.....	37

บทที่ 1

ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ผ่านมามีความตกต่ำทำให้เกิดภาวะอัมพาตประชาชนตกงาน ธุรกิจบางธุรกิจต้องเลิกกิจการไป ข้าราชการประจำ สภาและหน่วยงานราชการต่างๆ ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ ไม่มีวิธีที่จะพยุงเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวได้ จนกระทั่งมาถึงรัฐบาลชุดนี้ ซึ่งมีพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีการสร้างจิตสำนึกในการรักท้องถิ่นรักบ้านเกิด โดยชุมชนเป็นผู้บริหารตนเองและกำหนดอนาคตเอง และยังช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ของชุมชนและเพิ่มความเข้าใจระหว่างชุมชนกับหน่วยงานรัฐบาล และยังเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานของชุมชน สำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย พัฒนาอาชีพพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ ชุมชนยังสามารถเรียนรู้ระบบการบริหารเศรษฐกิจ บริหารเงินในกองทุนให้เกิดการพัฒนาเพื่อชุมชนมีความเข้มแข็งก็จะเกิดพัฒนา เพื่อเกิดการพัฒนาจากฐานรากก็จะนำไปสู่ประเทศที่พัฒนาในอนาคตได้

จากความพร้อมของหมู่บ้านหนองหญ้าขาว ที่สามารถจัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ รับเงินจัดสรรโอนเงินเข้าหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว ได้มีการจัดการเงินให้กับผู้ผู้นำไปพัฒนาอาชีพ มีการบริหารจัดการซึ่งมาจากการดำเนินงานของกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งบุคคลเหล่านี้ร่วมกันบริหารพัฒนากองทุนโดยการร่างระเบียบ กฎเกณฑ์สำหรับผู้ดูแล การดำเนินการต่างๆ ที่เป็นไปอย่างมีระบบ นำมาซึ่งการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองในการบริหารพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน การดำเนินการต่างผ่านไปแล้วเกือบทุกขั้นตอนแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการประเมินโครงการว่ามีความสำเร็จในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด และโครงการดังกล่าวจะทำให้สภาพเศรษฐกิจในชุมชนเกิดการพัฒนาขึ้นจริงหรือไม่ แล้วเรายังสามารถหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. โครงการกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จในเรื่องการบริหารงานของชุมชน
2. เป็นโครงการที่สามารถช่วยให้ชาวบ้านเกิดการสร้างงานสร้างรายได้จริงหรือไม่
3. โครงการนี้จะสามารถทำให้เกิดสภาพเศรษฐกิจที่พัฒนาได้จริงหรือไม่
4. โครงการนี้จะสามารถทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งช่วยตนเองได้หรือไม่
5. เกิดการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นสามารถทำได้

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดจำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือการวัดความสามารถในการบรรลุผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัววัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด และในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้นำแนวความคิดต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิปป์โมเดล” โดยมีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context หมายถึง หน่วยระบบอื่น ๆ จำนวนหนึ่งที่อยู่นอกเส้นเขตแดนของหน่วยซึ่งให้ปัจจัยนำเข้าและรับเอาผลผลิตของหน่วยนี้และหน่วยอื่น ๆ เหล่านี้เพื่อรวมกันแล้วเรียกว่า “บริบทของหน่วยระบบ” บริบทมีอิทธิพลต่อหน่วยระบบอย่างมาก อาจเป็นผู้สร้างหน่วยระบบให้เกิดขึ้น และเปลี่ยนแปลงหน่วยระบบก็ได้

I ย่อมาจาก Input หมายถึง ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ หน่วยนี้รับเอาบางส่วนบางอย่างเข้ามาในหน่วยระบบ เพื่อไปเข้ากระบวนการแปลงรูปเป็นผลผลิต ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้ได้นำมาจากผลของหน่วยระบบอื่นๆ ซึ่งเป็นบริบทหน่วยนี้

P ย่อมาจาก Process หมายถึง กระบวนการของหน่วยระบบ หน่วยระบบนี้และมีกระบวนการทำงานที่มีลักษณะเป็นแบบแผนที่ชัดเจนและมีความมั่นคงที่ในช่วงเวลาหนึ่งสามารถสังเกตได้ และประเมินกระบวนการทำงานหรือการที่ปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากระทำปฏิกิริยาต่อกันจนบังเกิดผลผลิตของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Product หมายถึง ผลผลิตของหน่วยระบบ หน่วยระบบนี้ให้ผลผลิตบางอย่างอันเป็นผลจากการทำงานของหน่วยระบบ ผลผลิตดังกล่าวอาจมีมากกว่าหนึ่งรายการก็ได้แล้วแต่ละรายการ ก็จะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบอื่นที่เป็นบริบทของหน่วยระบบต่อไปนี้

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขั้นต้นต่อไปนี้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาและทำความเข้าใจสภาพการดำเนินการของกองทุนในท้องถิ่น
3. ใช้ CIPP MODEL วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ จนถึงตัวแปรทั้งทำการเก็บข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล อาศัยข้อมูลจาก บร.ต่าง ๆ
5. ประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียน
6. ลงมือเขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบผลการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและเข้าใจระบบการบริหารว่าประสบความสำเร็จหรือไม่
2. ชาวบ้านในชุมชนเกิดการสร้างรายได้ และสามารถเลี้ยงชีพได้จริง
3. เศรษฐกิจในชุมชนมีประสิทธิภาพในการพึ่งพาตนเองมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องกู้หนี้ยืมสินอีกต่อไป
4. เศรษฐกิจในชุมชนเกิดการพัฒนาเจริญรุ่งเรือง มีเงินทุนหมุนเวียนในท้องถิ่น

บทที่ 2

ปรัทศวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการวิชาต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่า หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีศึกษา บ้านหนองหญ้าขาว หมู่ที่ 3 ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

1. นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็ก เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก่องทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนลบกินเอง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ ดังนี้

1. ความพร้อมความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. ความพร้อมที่จะเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับกองทุนอื่นๆ ที่หน่วยงานราชการได้จัดตั้ง ขึ้นในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งด้านการเรียนรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้และสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ.
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งได้อีก
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะสามารถพ้นจากตำแหน่งก็ต่อเมื่อ
  - ตาย
  - ลาออก
  - เป็นบุคคลล้มละลาย
  - คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
  - เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
  - ได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
4. การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ
คณะกรรมการทั้งหมด
5. คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
  - กำหนดนโยบายการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - กำหนดแผนการจัดการเงินทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัดสรรให้
แก่กองทุน
  - จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติต่อคณะ
รัฐมนตรี
  - กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนว
ทางการบริหารงานของกองทุน
  - ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การเก็บรักษา การจัดหา การจ่ายเงินและรักษา
ผลประโยชน์ของกองทุน
  - ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน

- แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- ออกระเบียบ คำสั่งและประกาศอื่น ๆ เพื่อให้ปฏิบัติตามระเบียบ
- เพื่อประโยชน์ในการบริหารอาจมีคำสั่งให้ข้าราชการไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานโดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ

- รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งรายงานการเงินให้สำนักนายกรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

6. การประชุมของคณะอนุกรรมการ ต้องมีคณะอนุกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด

7. ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งได้เบี้ยประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาของคณะกรรมการและอนุกรรมการ
- ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน
- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน
- ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
- จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารจัดการกองทุน
- ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินการกองทุน

- ดำเนินการมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 8. ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” กับธนาคารเพื่อสำรองจ่ายและเตรียมจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง ให้ธนาคาร โอนเงินจาก “บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการ

ข้อ 9. ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้านและบัญชีกองทุนชุมชนเมือง บัญชีละหนึ่งล้านบาท ภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถจัดสรรเงินให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ขยายระยะเวลาต่อไปได้อีกไม่เกิน 15 วัน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองหญ้าขาว ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อสร้างเสริมและสร้างนิสัยการอดออมเสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองหญ้าขาว ไว้ดังนี้

1. ที่ตั้ง

กองทุนหมู่บ้านหนองหญ้าขาว หมู่ที่ 3 ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินตั้งจะ และเงินรับฝาก
3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

3. แหล่งที่มาของกองทุน

1. เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินกู้ยืม
3. ผลดอกหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติด

พันอื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
2. มีอายุตั้งแต่ 20-60 ปี
3. เป็นผู้ที่มิมีนิสัยอันดั่งาม มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
4. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ และเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร
6. มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน
7. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก
8. เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีไม่เสพหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
2. ผู้ที่มีคุณสมบัติครบตามที่กำหนด สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุน

ได้ ปีละ 1 ครั้ง

3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดยชอบทำ

4. สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลหรือแบบองค์กรชุมชนก็ได้

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ตาย

2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

4. ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุน

6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในสัญญาโครงการที่นำเสนอ

8. มีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่กำหนดไว้

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีการ์วเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด

2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ

3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากงาน เพราะทุจริตต่อหน้าที่
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

แบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริงสำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านแผนแม่บทชุมชน เพื่อทำความเข้าใจผู้นำธรรมชาติ และผู้นำทางการเรื่องแผนแม่บทชุมชน กำหนดแผนพัฒนาชุมชนและทำกิจกรรมร่วมกัน
2. ด้านระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกรับรู้และเข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาลเพื่อยกร่างและปรับระเบียบให้สอดคล้องกับหมู่บ้าน
3. ด้านคณะกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้าน เพื่อมาช่วยกันยกร่างระเบียบ ตกลงหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการ และคัดเลือกคณะกรรมการตามขั้นตอนที่สมาชิกเห็นชอบ
4. ด้านสมาชิกหมู่บ้าน เพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานชาวบ้านในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาทักษะอาชีพ การตลาดให้สมาชิกและเตรียมทำบัญชีการเงิน

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ผู้ที่จะขอกู้ จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งได้ไม่เกิน 20,000 บาท
3. คณะกรรมการกองทุนจะตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อย 2 คนเป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้
4. ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ
5. คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

กรณีการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการบ้านหนองหญ้าขาว มีดังนี้

1. ต้องอยู่ในทะเบียนบ้านของหมู่บ้านหนองหญ้าขาวเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน
2. อายุ 20-60 ปี ในวันสมัครสมาชิกต้องไม่มีประวัติค้างชำระหนี้ครั้งอื่นมาก่อน
3. เป็นผู้มิมีนิสัยอันดองใจ มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจเข้าร่วมกิจกรรม
4. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
5. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
6. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
7. มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้น 1 หุ้นแต่ไม่เกิน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการเป็นระยะเวลา 10 เดือน (ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 – กันยายน 2545) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษาซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่อีกด้วย โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัด

ทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชนการประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” อีกด้วย

4. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล

สต๊ฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

และสต๊ฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงในการดำเนินงานในช่วงต่อไป
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบเลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ

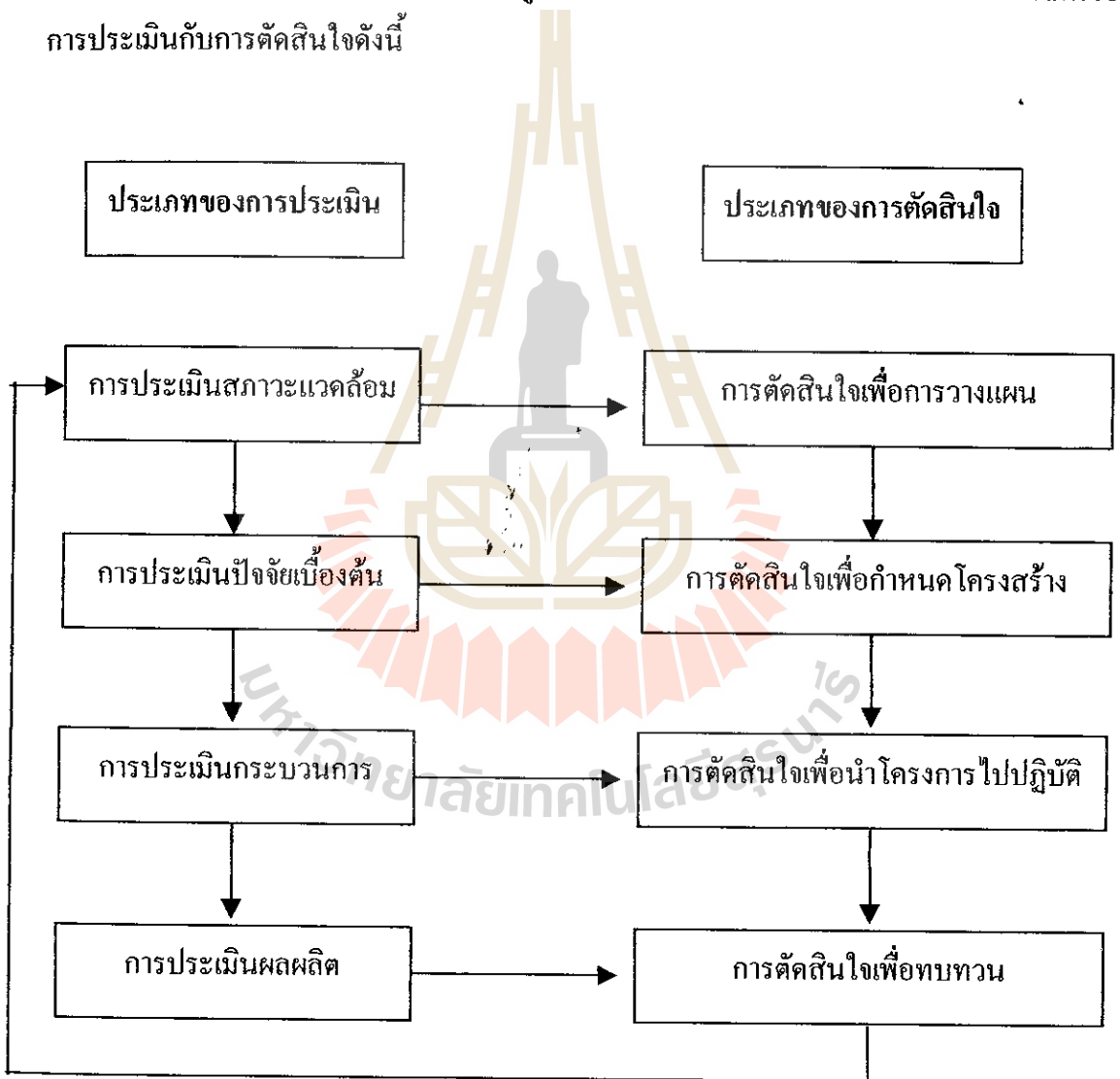
นอกจากนี้ ยังได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่จะใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการเพื่อพิจารณาควบคุมดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณา ยุติ สัมเลิก ขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

สต๊าฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสต๊าฟเฟิลบีม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการจะต้องมีแนวทางในการดำเนินการก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการจะต้องมีสิ่งเหล่านี้คือ

1. สิ่งที่ต้องการประเมิน ในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินซึ่งได้แก่ จุดประสงค์ของการประเมิน และตัวชี้วัดการประเมินให้ชัดเจน การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ก็คือ วัดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งของรัฐบาล

2. การวัด (Measurement) หลังจากกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดชัดเจนก็เข้าสู่กระบวนการวัด มีกระบวนการ 2 ประการ คือ การสร้างเครื่องมือ และการออกแบบการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่สร้างจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด วัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด ในการวัดข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพย่อมใช้เครื่องมือและวิธีการที่แตกต่างกัน

3. การตัดสินใจ (Judgement) เมื่อได้ผลจากการวัดแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมิน โครงการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ หรือตัวชี้วัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการตัดสินใจจะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน

1. วิธีการประเมินโครงการ

1. รูปแบบการประเมินโครงการ

1.1 หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง

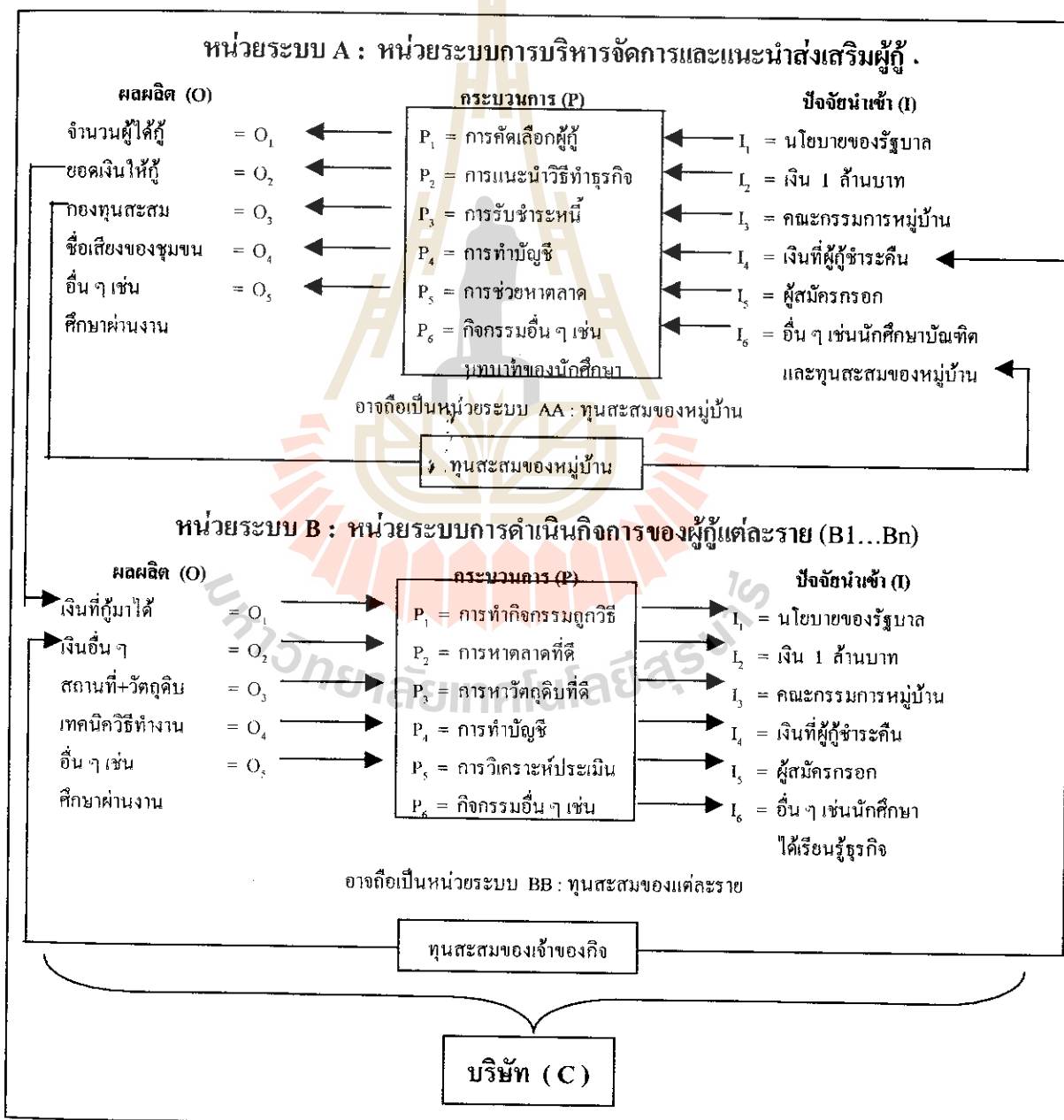
1.2 การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมินแต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

1.3 การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำล่วงหน้าแต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าการกำหนดเกณฑ์ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้าง แล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มีการตัดสินค่าแต่เป็นการรายงานข้อมูลตามสภาพจริง

1.4 รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบ ซึ่งตรงกับ ซิฟฟ์โมเดล (CIPP MODEL) แบบจำลองซิฟฟ์โมเดล ระบุว่า จะประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชน สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น

- การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการ และหน่วยของระบบกิจการของผู้กู้
- การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบคือ บริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

แผนภูมิที่ 2 ระบบทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภาพจะเห็นตามหลักการของทฤษฎีระบบและสิ่งเหล่านี้ คือ

1. หน่วยระบบโดยรวมของกองทุนหมู่บ้านถูกสร้างขึ้นโดยบริบท คือ รัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น ตรงตามที่กล่าวไว้ว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของบริบทที่จะสร้างหน่วยระบบและจัดหาปัจจัยนำเข้า ตลอดจนกำหนดกระบวนการทำงาน (Process) และกำหนดเป้าหมายผลผลิตของหน่วยระบบ

2. ปัจจัยนำเข้าที่เป็นบุคคลทั้งบุคคลภายนอกของชุมชน จะต้องมีคุณสมบัติที่พอดี มีจำนวนที่พอดีในขั้นตอนที่ได้รับคัดเลือก หรือจัดหามาเป็น “I” และจะต้องเข้าไปกระทำบทบาทหน้าที่ตามอย่างที่เหมาะสม ในช่วง “P” เพื่อสร้างให้เกิด “O” โดยที่ปัจจัยนำเข้าประเภทบุคคลดังกล่าวสามารถปรับปรุงสิ่งต่างๆ ในการเพิ่มเติมจากที่บริบทได้กำหนดไว้ก่อนหน้าทั้งเป็นการปรับปรุงตนเองและตัวอื่นๆ ตลอดจน P และ O ข้อนี้เป็นจริงทั้งหน่วยระบบ A คือ หน่วยบริหารกองทุนและหน่วยระบบ B คือ หน่วยกิจการของผู้กู้แต่ละคน

3. ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยระบบ A กับหน่วยระบบ B เริ่มตั้งแต่เงินให้กู้ ซึ่งเป็น “O” ของหน่วยระบบ A เลื่อนมาเป็น “I” ของหน่วยระบบ B และเงินส่งคืนซึ่งเป็น “O” ของหน่วยระบบ B เลื่อนเป็น “I” ของหน่วยระบบ A

4. การพัฒนากองทุนหมู่บ้านแท้จริงก็คือ การที่ “I” ประเภทบุคคลลุกขึ้นกระทำบทบาทต่างๆ ในการปรับปรุง “I” “P” และ “O” ของหน่วยระบบ A และ B ให้มีความเจริญเข้มแข็งและยั่งยืน

หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือที่เรียกกันว่า “Authentic Evaluation”

รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบ คือ CIPP Model จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชน คำว่า “บริบท หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการ และหน่วยของระบบกิจการของผู้กู้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบคือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

1. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ และตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ

1.1 บริบทระดับประเทศ

- 1.1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.1.4 สภาพแวดล้อมปัจจุบัน
- 1.1.5 ความเดือดร้อนและหนี้สินของประชาชน
- 1.1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

- 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 1.2.2 สภาพปัจจุบัน
- 1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- 1.2.4 ด้านวัฒนธรรม
- 1.2.5 ภาระหนี้สินของชาวบ้าน
- 1.2.6 ความต้องการให้เกิดสิ่งที่ต้องการในชุมชน
- 1.2.7 ความสามัคคีของชุมชนและไม่สามัคคี

2. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็นไปตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งรายการตัวชี้วัดดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ดังที่กล่าวมาในตอนที 3
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
  - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
  - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
  - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
  - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
  - 2.6 ทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
  - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
  - 3.3 การรับชำระหนี้
  - 3.4 การทำบัญชี
  - 3.5 การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ
  - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ตัวแปร
    - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
    - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
    - 4.1.3 กองทุนสะสม
    - 4.1.4 ชื่อเสียงของชุมชน
  - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
    - 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้
    - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
    - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
    - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
    - 4.2.5 จำนวนเงินทุนหมุนเวียนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
- 4.3.5 ชาวบ้านไม่เกิดการว่างงาน

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วย **ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด**

- I. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้
  - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทเช่นเดียวกับตอนที่ 3
    - 1.1.1 ความยากจนของประเทศ
    - 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
    - 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
    - 1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
    - 1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
    - 1.1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
  - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น
    - 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
    - 1.2.2 สภาพปัจจุบัน
    - 1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
    - 1.2.4 ด้านวัฒนธรรม
  - 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
    - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
    - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
    - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
    - 1.3.4 หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้
    - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้

- 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
  - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
  - 1.3.8 ความพร้อมในการเริ่มกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
    - 2.1 เงินที่กู้มาได้
    - 2.2 เงินอื่นๆ
    - 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
    - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
    - 2.5 กำลังทำงาน
    - 2.6 วัตถุดิบในท้องถิ่น
  3. ตัวชี้วัดกระบวนการหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
    - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
    - 3.2 การหาตลาดที่ดี
    - 3.3 สรรหาวัตถุดิบที่ดี
    - 3.4 การทำบัญชี
    - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
  4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน
    - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)
      - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
      - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ
    - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
      - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
      - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษา
      - 4.2.3 ผู้กู้ได้ความรู้ใหม่ในการประกอบอาชีพ
    - 4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)
      - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง
      - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
      - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน
      - 4.3.4 สภาพเศรษฐกิจในชุมชนมีการฟื้นตัว

ค้นคว้าด้วยตนเอง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านของชุมชนเมือง

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนของชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบเจาะลึกสัมภาษณ์)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางการดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีทำวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระและข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่งตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำสำหรับผู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย

วิธีการเก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธีได้แก่

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร.ต่าง ๆ
2. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประกอบเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบแหล่งที่มา หรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงและจัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด อันได้แก่

1. การเกิดกองทุน

ตัวอย่าง

ลักษณะค่าของตัวแปร

1.1 การมีกองทุนหมู่บ้าน

- มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วที่กองทุน
- มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน
- รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด

1.2 การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- มีบุคคลที่เกี่ยวกับกองทุนมาให้ความรู้

1.3 ทักษะคนที่มียอดกองทุนหมู่บ้าน

- มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน
- มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้

1.4 การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน

- มีการพัฒนาอาชีพ
- มีการสร้างงาน
- มีการสร้างรายได้
- มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน

1.5 แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน

- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน
- มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิก
- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี
- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์
- ชุมชนยกย่องคนทำความดี

- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม
  - สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
  - ครอบครัวมีความอยู่พร้อมหน้าจึงรักใคร่ปรองดองกัน
  - ในชุมชนมีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน
  - ในชุมชนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเวลาประชุม
  - ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา ฯลฯ
  - ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
  - ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนการที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน
- 1.6 ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน
- จำนวนสมาชิกกองทุน
  - จำนวนเงินออมและเงินทุน
  - ยอดเงินคงเหลือ 1 ล้าน
- 1.7 ยอดเงินที่นำมาชำระคืน
- จำนวนสมาชิกกองทุนที่นำมาคืน
  - จำนวนเงินที่นำมาคืน
2. การมีระบบบริหารกองทุน
- ตัวแปร
- ลักษณะค่าของตัวแปร
- 2.1 คณะกรรมการบริหารกองทุน
- มีคณะกรรมการบริหารกองทุน
  - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน
  - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
- 2.2 ระเบียบการบริหารกองทุน
- มีระเบียบการบริหารกองทุน
  - การร่วมกันสร้างตามระเบียบ
- 2.3 การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร
- มีการประชุมของคณะกรรมการ
  - มีการรับสมัครสมาชิก
  - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
  - มีการรับเงินฝาก
  - มีการควบคุมเงินฝาก
- 2.4 การตัดสินเงินกู้
- มีระเบียบการกู้และขอกู้
  - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย

- จำนวนผู้ผู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
  - จำนวนผู้ผู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
  - จำนวนผู้ผู้ที่มีความพอใจกับการเงินกู้
  - จำนวนผู้ผู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
- 2.5 มีการจัดสรรผลประโยชน์
- จำนวนยอดเงินกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท
  - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
  - มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

3. การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- 3.1 มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
  - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.2 มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน
  - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพ
- 3.3 มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งพาตนเอง
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องพึ่งตนเอง
  - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง
- 3.4 มีการปฏิบัติในเรื่องพึ่งตนเอง
- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน
  - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
- 3.5 มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.6 มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน
  - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้
- 3.7 มีการปฏิบัติในเรื่องการเกษตร
- มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ปลูก
  - มีความรู้เรื่องตลาดและราคา
  - มีการศึกษาเรื่องใหม่ ๆ ที่ทำเงินได้

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

4.1 การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกัน
ระดับของกองทุนโดยรวม

- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการ
สำคัญที่ว่า กองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่
เงินที่รัฐบาลให้ยืม
- มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงาน
กองทุนว่าจะต้องช่วยรักษาเงินกองทุนด้วยตนเองถ้าผู้
ไม่ชำระคืน จะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาล
จัดการ

4.2 ภูมิคุ้มกันในระดับกิจการของ
ผู้กู้แต่ละคน

- สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
- ผู้กู้แต่ละคนมีความสำคัญในการดำเนินการประกอบ
อาชีพ โดยไม่กู้หนีจากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ
โดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ
โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

5. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

5.1 ศักยภาพเดิมของบริบทมีมาก
น้อยเท่าใด

- สภาพป่า
- สภาพดิน
- สภาพหนองน้ำ
- จำนวนของประชากร
- อาชีพครั้งแรกของประชากร
- ถนน
- ไฟฟ้า
- ประปา
- ประวัติชื่อของหมู่บ้าน
- การก่อตั้งเมื่อใด
- ใครเป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน

- ผู้ที่ก่อตั้งอพยพมาจากที่ใด เพราะเหตุใด
- สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
- สภาพหนองน้ำในปัจจุบัน
- อาชีพแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่ในหมู่บ้าน
- การเปลี่ยนแปลงพัฒนาด้านสาธารณสุขโลก

5.2 การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมา

ศักยภาพในด้านต่าง ๆ

5.2.1 ทุนด้านการเงิน

- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
- จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงิน

5.2.2 ทุนด้านทรัพยากรทาง

กายภาพ

- จำนวนและลักษณะประชากร
- การประกอบอาชีพ
- สภาพของที่ดิน
- ประชากร
- การศึกษา
- ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

5.2.3 ทุนทางวัฒนธรรม

ประเพณี

- จำนวนวัด
- การใช้ภาษาพื้นบ้าน
- มีโบราณสถาน-โบราณวัตถุ
- ด้านวัฒนธรรม
- ประเพณีเกิดขึ้นภายใน 1 ปี

5.2.4 ทุนทางปัญญา

- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
- จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ
- จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ
- จำนวนภูมิปัญญาของชาวบ้าน

5.3 มีความพร้อมในการทำกิจการของกู่

5.3.1 การเกษตร

- ปลุกพืช
- เลี้ยงสัตว์

5.3.2 ค้าขาย

- จำนวนผู้ค้าขาย
- การขายอะไร

5.3.3 การบริการในชุมชน

- อาชีพช่างซ่อม

- คัดผมเสริมสวย
- คัดเย็บเสื้อผ้า
- 5.3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน
  - จำนวนผู้ที่ทำอาชีพเสริม
  - อาชีพทอเสื่อ
- 5.3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ
  - หาปัจจัยการผลิตการเกษตร
  - หาวัสดุปัจจัยเพื่อการบริการ
  - หาปัจจัยการผลิตอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามียปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวาง

1. ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- 1.1 การมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง
  - มีใครบ้างในการจัดตั้งกองทุน จำนวนเท่าใด
- 1.2 มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
  - จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
  - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
- 1.3 มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
  - จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

2. ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- 2.1 มีการไปสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
  - จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
- 2.2 มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
  - จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
- 2.3 ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน
  - จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้หรือดอกเบี้ยเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. เครือข่ายองค์กรย่อย

- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน
- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน
- กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์
- กลุ่ม อ.ส.ม.
- กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร

ลักษณะของตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความสามัคคี	- น้อย, มาก , ปานกลาง
2. ความซื่อสัตย์	- น้อย, มาก , ปานกลาง
3. ยกย่องคนดี	- น้อย, ปานกลาง , มาก
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- น้อย, ปานกลาง , มาก
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	- ใช่, ไม่ใช่
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- เพิ่มขึ้น , ลดลง
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	- เพิ่มขึ้น , ลดลง
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	- เพิ่มขึ้น , ลดลง
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- น้อย, ปานกลาง , มาก
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	- เพิ่มขึ้น , ลดลง
11. ผู้นำที่มีคุณภาพ ยุติธรรม	- ใช่, ไม่ใช่, ไม่แน่ใจ
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	- ใช่, ไม่ใช่

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- สมาชิกในชุมชนไม่ค่อยมีความสามัคคีกัน
เท่าไรมีการแบ่งกลุ่มกันถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์
80%
- ความซื่อสัตย์ คิดเป็น 70%
- การยกย่องคนทำดีที่น่านับถือ 80%
- มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพอสมควร 70%
- สมาชิกได้มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมพอ
สมควร
- สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงตนเองได้
- ครอบครัวแต่ละครอบครัวรักใคร่กันดีแต่มี
บางครอบครัวจำเป็นต้องเดินทางไปทำงานที่
อื่นเพราะสภาพของฐานะ
- กลุ่มองค์กรก่อนมีจำนวนเท่าเดิมจากปีที่แล้ว
ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความสำคัญในการรวม
กลุ่มองค์กรต่าง ๆ
- สมาชิกสามารถออกความคิดเห็นได้เสมอใน
ที่ประชุม
- ในชุมชนมีคนพิการ 4 คน ได้รับการช่วย
เหลือจากญาติ
- ผู้นำชุมชนมีคุณธรรมพอสมควรกับตำแหน่ง
- ทุกคนจะร่วมกันแก้ปัญหาที่จะช่วยกันถก
เถียงหาข้อสรุปแนวทางในการแก้ปัญหา
เสมอ

บทที่ 4

ผลการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริหารชุมชน

1.1 บริหารระดับประเทศ

ความหมายของประเทศ

สภาวะปัจจุบันของประเทศไทยในช่วงนี้ ประเทศไทยตกอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ สาเหตุเนื่องมาจาก วิกฤตเศรษฐกิจฟองสบู่ สภาพเศรษฐกิจที่เคยเจริญเติบโตเจริญสูงกลับลดลง เป็นเหตุให้เศรษฐกิจเกิดความปั่นป่วน ถดถอย ทำให้ธุรกิจหยุดชะงัก และต้องปิดกิจการไป รัฐบาลพยายามที่จะเข้าช่วยเหลือ แต่กลับกระทบต่อการคลัง ทำให้สะท้อนไปถึงทุนสำรองและค่าของเงินบาทในที่สุด รัฐบาลจึงต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เป็นการตัดสินใจในการกู้เงินจาก IMF ทำให้มีผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลครั้งนี้ ทำให้คนไทยทั้งประเทศเป็นหนี้คนละ 60,000.-บาท และจากหนี้ IMF ทำให้มีผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลหลายด้าน นำไปสู่ภาวะการตกงาน ของประชาชนผู้ใช้แรงงานไม่มีงานทำ ธุรกิจยุดตัว ประชาชนตกงาน เป็นเหตุให้เกิดความยากจน ปัญหาอาชญากรรมก็เกิดขึ้นตามมา

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

การส่งเสริมกระบวนการ SME นั้นถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว โดยสร้างฐานประกอบการ อาทิ พืชสร้าใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือพัฒนาผู้ประกอบการเดิมที่มีศักยภาพให้อยู่รอดและเจริญก้าวหน้า ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น ทำให้สัดส่วนผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น เท่ากับการขยายตัวทั้งในสภาพเศรษฐกิจและฐานภาพ เสริมสร้างรายได้ให้กับรัฐบาลเพื่อนำมาพัฒนาประเทศต่อไป

สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ.2545 ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สภาพเศรษฐกิจฟื้นตัวเป็นภาพที่ชัดเจนขึ้น และเข้มแข็งพอสมควร สภาวะสภาพคล่องของระบบการเงินโดยรวมยังอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นในครึ่งปีแรกของปี แต่ก็ยังมีสภาพที่เสี่ยงปัจจัยที่เสี่ยงต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจในครึ่งหลัง โดยเฉพาะความแข็งแกร่ง ของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่มีความไม่แน่นอนมากขึ้น หลังจากการปรับตัวหลายอย่างมากของดัชนีใน

ตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในช่วงครึ่งปีหลัง

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สภาวะการค้าการส่งออกในประเทศไทยช่วงปี 2540 นั้น อยู่ในภาวะการขาดดุลการค้า เพราะมีการนำสินค้าจำนวนมากสินค้าสิ้นเปลือง เช่น น้ำมันดิน รถยนต์ ต่าง ๆ เข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในขณะที่การส่งออกของประเทศลดลง เนื่องจากราคาสินค้าส่งออกในราคาต่ำ ในขณะที่ราคาสินค้านำเข้าราคาสูง ทำให้ในแต่ละปีประเทศเสียดุลการค้าให้กับต่างประเทศเป็นอย่างมาก

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ยิ่งแย่งลงเช่นกัน ประชาชนขาดเงินทุน ขาดรายได้ ขาดทุนหมุนเวียน ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการประกอบอาชีพ จึงจำเป็นต้องกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ทั้งในและนอกระบบ ด้วยสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำนี้เอง จึงทำให้ประชาชนต้องเดือดร้อนในการเป็นหนี้สินของนายทุนและแหล่งสถาบันเงินต่าง ๆ

การล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

เพื่อสภาพเศรษฐกิจประสบปัญหาที่ตกต่ำทำให้หมู่บ้านในชนบทกลายเป็นชุมชนร้างเหลือแต่เด็กกับคนชราเท่านั้น เพราะแรงงานหนุ่มสาวต่างพากันเข้าไปทำงานในเมืองหลวงกันทั้งนั้น ทำให้ท้องถิ่นเกิดความล่มสลายขึ้น เมื่อท้องถิ่นล่มสลาย รัฐบาลก็พยายามจะช่วยเหลือหาทุนหมุนเวียนให้กับชุมชนแต่ละชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชนแรงงานหนุ่มสาวก็จะกลับมาทำงานในถิ่นฐานบ้านเกิด และทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาก่อเกิดความเข้มแข็งขึ้น

ค่านิยมในการกระแสวัฒนธรรมจากต่างประเทศ

ปัจจุบัน สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงมากเพราะคนไทยหันมารับเอาวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศกันมาก โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตัว คำพูด อาหาร ซึ่งคนไทยไม่ได้วิตกในสภาวะเศรษฐกิจในช่วงนี้เลย กลับหันไปนิยมสินค้าแบรนด์เนม ที่มีราคาแพงแทนที่จะหันมาซื้อสินค้าไทย ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ทำให้ในแต่ละปีประเทศไทยต้องเสียดุลการค้าให้กับต่างประเทศเป็นอย่างมาก

1.2.บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน /ชุมชน

ก่อนที่จะมาเป็นบ้านหนองหญ้าขาว บริเวณนี้เคยเป็นป่าดงดิบมาก่อน มีสัตว์ป่าจำนวนมากและมีหนองน้ำอยู่หนึ่งแห่ง ชื่อว่าหนองหัวโหล่น มีคนจำนวนมากที่เดินทางมายังหนองหัวโหล่นแล้วเกิดเป็นไข้ป่าตายไปจำนวนมาก ชาวบ้านไม่อยากให้มีการตายเกิดขึ้นเพราะเชื่อว่าเป็นเพราะชื่อของหนองน้ำจึงเปลี่ยนจากหนองหัวโหล่นเป็นบ้านหนองหญ้าขาว จนถึงปัจจุบัน และเริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2304 หรือประมาณ 240 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่อพยพมาก็ประมาณ 17 ครอบครัว แต่เนื่องจากคนเหล่านี้ได้ล้มหายตายจากไปนานแล้วและคนที่ทราบก็เหลือเพียงไม่กี่คน จึงได้รายชื่อมาแค่บางส่วนเท่านั้น คือ ปู่ทวดนายเส็งยม เรืองจันทิก , ปู่เหล็ก , พ่อใหญ่สุก , เฒ่าพัน คนกลุ่มนี้ได้อพยพมาจากบ้านวังกรวด ต.กุดน้อย อ.สีคิ้ว นครราชสีมา และจากบ้านคลองขวาง ต.เสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา เหตุที่คนกลุ่มนี้อพยพมาเพราะ ต้องการขยายที่ทำมาหากินและเดินทางมาล่าสัตว์ ณ บริเวณนี้ จึงได้เห็นทำเลและตั้งรกรากอยู่ที่บ้านนี้จนถึงปัจจุบัน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพเมื่ออดีตบริเวณนี้จะมีไม้ยืนต้นประมาณ 60% ของป่าทั้งหมดและไม้พุ่ม 20% และทุ่งหญ้า 10% หนองน้ำ 5% ห้วย 5% และมีภูเขาอยู่ห่างออกไปจากบริเวณหมู่บ้าน 2-3 กม. กินเนื้อที่ไป 4 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองไผ่ หนองหญ้าขาว โนนกรวด ทับ 6 และสภาพปัจจุบันไม่ได้หายกลายเป็นแปลงเกษตรเข้ามาแทนที่ชาวบ้านส่วนมากจะปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นสภาพทั่วไปจึงกลายเป็นป่าอ้อย และพืชอื่น ๆ แทน ส่วนไม้ยืนต้นต้องเหลือจำนวนไม่มากนัก สภาพหนองน้ำได้หายไปแล้วได้ปรับเปลี่ยนสภาพมาเป็นสระน้ำที่ใช้การ สาธารณูปโภคแทน กักเก็บน้ำเพื่อเกษตร

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจที่หมู่บ้าน

พื้นที่ทำการเกษตร 8,840 ไร่ เป็นนา 899 ไร่ เป็นสวน 337 ไร่ ไม้ยืนต้น 130 ไร่ ผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละ 270 เกวียน ขายไปจำนวน 8,000 ก.ก / เกวียน เก็บไว้รับประทานจำนวน 2,300 กิโลกรัม / เกวียน

ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีประมาณปีละ 8,840 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอก 1,000 กระสอบ

มีผลผลิตด้านการเกษตรเช่น อ้อย ประมาณปีละ 2,000,000 บาท / ปี มันสำปะหลัง ประมาณ 900,000 บาท / ปี ข้าวโพดประมาณปีละ 400,000 บาท ผลไม้ทั่วไปประมาณ 200,000 บาท / ปี การเลี้ยงสัตว์ ไก่ , วัว , ควาย ประมาณปีละ 2,800,000 บาท / ปี

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

มีวัดจำนวน 1 แห่ง ชื่อวัดบ้านหนองหญ้าขาว ภาษาพื้นบ้านคือภาษาอีสาน และมีประเพณีประจำปีเกิดขึ้นแต่ละปี เช่น ประเพณีปีใหม่ ทำบุญเทศมหาชาติ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีเข้าพรรษา

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านหนองหญ้าขาว มีจำนวน ประชากร 269 ครัวเรือน ประชากร 1,319 คน ชาย 616 คน หญิง 703 คน ส่วนใหญ่จะอายุช่วง 15 – 30 ปี ทั้งหมด 86 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 362 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53 กลุ่ม อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน - 50 ปี เต็ม ซึ่งจำแนกตามลักษณะของประชากรดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะของประชากรในชุมชน

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	616	46.7
- หญิง	703	53.3
2. อายุ		
1 วัน - 6 ปีเต็ม	84	6.4
2 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	95	7.2
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	98	7.4
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	89	6.7
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	95	7.2
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	696	52.8
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	78	5.9
60 ปี 1 วัน - ขึ้นไป	84	6.4
3. การศึกษา		
- จำนวนผู้ที่อ่านหนังสือออก	1,304	98.9
- จำนวนผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก	15	1.1

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
4. ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป	8	0.8
ไม่มีผู้ดูแล		
- คนพิการ	4	0.3
5. การประกอบอาชีพ		
- เกษตรกรรม	193	71.7
- ค้าขาย	11	4.1
- รับราชการ	12	4.5
- รับจ้าง	52	19.3
- ประมง	1	0.4
6. พื้นที่ทำกิน		
- 1-5 ไร่	94	34.9
- 6-10 ไร่	86	32.0
- 11-12 ไร่	58	21.6
- 21-50 ไร่	17	63.0
- 50 ไร่ขึ้นไป	14	5.2
7. รายได้ของประชากร / ปี		
- 10,000 – 20,000	124	46.1
- 20,001 - 30,000	70	26.0
- 30,001 - 50,000	55	20.5
- 50,001 - 100,000	20	7.4

1.2 แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านที่ใช้ในการสาธารณสุขปโภคมี 2 แห่ง คือ ที่วัดและข้างโรงเรียน ส่วนแหล่งอื่น ๆ ก็จะเป็น บ่อน้ำบึง ห้วยบ้าง ที่เกิดขึ้นและสร้างขึ้นก็มี

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
สระน้ำ	25	/	
คลองน้ำ	1		/
ห้วย	2		/

2.ผลการประเมินโครงการโดยรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า เริ่มจากโครงการชาวบ้านประมาณ 80% มีความเข้าใจถึงกระบวนการจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้ว่า เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่นำมาช่วยพัฒนาให้ชาวบ้านมีการตื่นตัวในการทำงานบริหารตน การพึ่งตนเองและการเสริมสร้างงานให้กับชุมชน ช่วยลดภาระหนี้สินจากนายทุน ทำให้สภาพเศรษฐกิจจะดีขึ้นภายในอนาคต อีกประมาณ 20% ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเลยเพราะไม่มีความสนใจ ไม่พยายามที่จะศึกษาว่าคืออะไร ทำไม แต่อยากได้ทุนนี้เหมือนกับคนอื่น ๆ ทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจ ขัดแย้งกันบ้างเวลาประชุม

2. กองทุนหมู่บ้านหนองหญ้าขาว สามารถจัดตั้งได้เมื่อ 24 มิ.ย. 2544

3. เงิน 1 ล้านบาท ได้โอนเข้าบัญชีธนาคารออมสินหมายเลข 064307200639029 ในวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2544

4. คณะกรรมการหมู่บ้าน

ชื่อ	ตำแหน่ง	อายุ	อาชีพ	การศึกษา	
1. นายเข้ม	งานบันทึก	ประธาน	44	ลูกจ้าง	ป.6
2. นายพงษ์ศักดิ์	ทองลา	รองประธาน	51	เกษตรกร	ป.6
3. นานสุพัฒน์	นามเมืองรักษ์	เลขานุการ	46	ครู	ป.ตรี
4. นางยิ่งพิศ	เกื้อจิตพร	เหรัญญิก	23	ค้าขาย	ม.6
5. นางบังอร	ชนะเพ็ญ	ประชาสัมพันธ์	36	เสริมสวย	ป.6
6. นายเสียม	ฉันทสูงเนิน	ฝ่ายทะเบียน	56	เกษตรกร	ป.4
7. นายอนัน	อินทร์เพ็ง	ฝ่ายทะเบียน	37	เกษตรกร	ป.6
8. นายเปี่ยม	ดีจันทิก	ฝ่ายตรวจสอบ	37	เกษตรกร	ป.4
9. นายบรรพต	ชัยสิทธิ์	ฝ่ายตรวจสอบ	39	เกษตรกร	ม.3
10. นายยม	งานบันทึก	ฝ่ายตรวจสอบ	64	เกษตรกร	ป.4
11. นายพิชิต	สีใส	ติดตามหนี้สิน	50	เกษตรกร	ป.6
12. นายรัช	พรหมพันธ์ใจ	ติดตามหนี้สิน	55	เกษตรกร	ม.3
13. นางทองเจือ	แนบกลาง	ติดตามหนี้สิน	45	เกษตรกร	ป.4
14. นายสง่า	โสมณวัตร	สินเชื่อ	44	เกษตรกร	ม.6
15. นางสุภาพ	เพ็ญชัย	สินเชื่อ	44	เกษตรกร	ป.4

2.1.1 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้กองทุน พบว่า

จุดเด่น คือ -ใครก็สามารถกู้ได้เพียงยื่นความจำนง

- กรรมการเป็นผู้มีสิทธิในการรับสมัคร

- การรับสมัครเปิดโอกาสให้สามารถสมัครได้ทั้งปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มองค์กร

จุดด้อย คือ - การรับสมัครอาจจะยังไม่เป็นที่พอใจของบางคนจึงมีคนมาสมัครไม่ถึง 50%

2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ ส่วนมากพัฒนากรจากอำเภอเป็นผู้มาให้คำแนะนำและส่วนหนึ่งอาศัยความชำนาญในสิ่งที่ตนทำอยู่แล้วในการเลือกทำ

3. การรับชำระหนี้ การรับชำระหนี้แล้วแต่ความสะดวกของผู้กู้ซึ่งอาจแบ่งเป็นงวดๆ แล้วแต่บ้างก็มี 12 หรือ 1 งวด

4. การทำบัญชี การทำบัญชีกรรมการช่วยกันทำบัญชีเพราะบางท่านก็เป็นอาจารย์ หรือเคยทำงานเกี่ยวกับการเงินมาบ้างเรื่องนี้จึงไม่พบปัญหาแต่อย่างใด

5. การช่วยหาตลาดเกษตรอำเภอและพัฒนากรบ้าง เป็นผู้แนะนำตลาดหรือไม่ก็มาจากความรู้ที่ชาวบ้านบางท่านมีอยู่แล้ว

2.1.2 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วย A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1. ผลโดยตรง พบว่า-จำนวนผู้กู้ 90 ราย
  - จำนวนเงินให้กู้ 731,733.13 บาท
  - กองทุนสะสม 33,739.03 บาท
2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า - ผู้กู้ได้ 90 ราย
  - ทุนสะสมหมู่บ้าน 33,739.03 บาท
  - การขยายกิจการบางรายสามารถขยายได้ บางรายเท่าเดิม
  - กิจการใหม่ๆ คือ ตัดเย็บเสื้อผ้า
3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า- กองทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
  - มีการเรียนรู้และการรับรู้ที่ดี
  - มีเครือข่ายการตลาดที่เพิ่มขึ้น

2.2 ผลการประเมินของหน่วย B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้

จุดเด่น - ผู้กู้มีความรู้ในอาชีพที่ประกอบอยู่แล้วจึงไม่เป็นปัญหาในการทำงาน

- ผู้กู้สามารถหาวัตถุดิบได้ง่าย
- ผู้กู้มีความรู้เรื่องตลาดและราคา

จุดด้อย - ไม่มีความรู้ความเข้าใจในอาชีพใหม่

- ไม่รู้เรื่องตลาด
- ไม่รู้เรื่องการรักษาหรือการหาวัตถุดิบ

2. ทรัพย์สินของผู้กู้ 80% มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง ทรัพย์สินที่

ได้มาจะเป็นการได้รับตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น จากพ่อให้ลูก และจาก สิ้นสมรส จากการหาซื้อเอาบ้าง

ส่วนมากเป็นพื้นที่อยู่ในเขตบริเวณบ้านหนองหญ้าขาวทั้งนั้น ทุกครอบครัวจะมีบ้านเป็นของตนเอง บางครอบครัวอาจมีฐานะที่ดีก็จะมีรถยนต์

3. หนี้สินของผู้กู้ 90% มีหนี้สินเป็นส่วนมาก ส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมทุนจากรัฐบาลมาทำการเกษตร มีที่กู้จากนายทุนบ้างเป็นบางราย แต่ส่วนมากจะนำมาจากทุนในการทำการเกษตร

4. อาชีพคนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่เพราะว่ามีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน มีจำนวนเงินทั้งสิ้น 731,733.13 บาท แต่ผู้กู้ทุกรายจะไม่ได้รับยอดเงินกู้ตามที่ตนต้องการ แต่จะลดลงมาตามความเป็นจริง ของโครงการที่ขอกู้และตามความสามารถในการใช้คืนด้วย

2. เงินทุนอื่น ๆ ส่วนมากเป็นทุนของตนเองบางส่วน และเป็นการกู้ยืมจากหน่วยของรัฐบาลอื่นและนายทุนบ้างเป็นบางราย

3. สถานที่และวัตถุดิบ จากการที่เริ่มโครงการของผู้กุนั้นส่วนมากผู้กูกู้มีสถานที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และโครงการที่ผู้กู้อนอมานั้นส่วนมากเป็นโครงการที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก จึงอาศัยพื้นที่ทำกินที่มีอยู่ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ส่วนโครงการอื่น เช่น ค้าขาย หรือ เลี้ยงหมู ก็อาศัยจากพื้นที่ส่วนตัวเช่นกัน

4. เทคนิคการทำงาน ส่วนใหญ่เป็นโครงการเกษตรกรรม การทำงานจึงง่ายสำหรับผู้ กู้ ขั้นตอนการทำงานจำเป็นสิ่งที่คุ้นเคยอยู่ในชีวิตประจำวัน แต่ที่เป็นบางอาชีพ เช่น ค้าขาย หรือ อื่น ๆ ก็อาศัยการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

5. กำลังในการทำงาน อาศัย แรงงานคนเป็นส่วนมาก เกิดจากการจ้างงาน หรือ อาศัยเครื่องจักรเข้ามาช่วยบ้างในบางขั้นตอน การปลูก หรือเก็บเกี่ยวก็อาศัยแรงงานคนทั้งนั้น

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจกรรมที่ถูกวิธี กิจกรรมส่วนมากเป็นเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก ดำเนินการทำกิจกรรมที่ถูกวิธีนั้นเป็นเรื่องง่ายสำหรับผู้ กู้ ขั้นตอนการทำกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งที่คุ้นเคย และสามารถศึกษาได้เหมือนกัน

2. การหาตลาดที่ดี ผลผลิตที่ได้มานั้นส่วนมากมีตลาดรองรับอยู่แล้ว ซึ่งตลาดก็ไม่ไกลไปมากนักมีทั้งนำไปขายเอง และมารับซื้อถึงที่ ตลาดส่วนมากเป็นตลาดเกี่ยวกับการเกษตร มีตลาดให้ผู้กู้สามารถเลือกได้ทั้งเรื่องราคา และความสะดวกในการขาย

3. การหาวัตถุดิบ วัตถุดิบส่วนมากถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเกษตร ก็จะมี เกษตรอำเภอเป็นผู้แนะนำและจะมีบริษัทที่ผลิตพันธุ์พืชต่าง ๆ มาให้คำแนะนำ แต่ส่วนมากจะเป็นคนเลือกหาจากจำนวนเล่าของเพื่อนชาวเกษตรด้วยกันว่า พันธุ์นี้ดีหรือไม่ ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ที่ได้กำหนดมาแล้ว ก็นำมาบอกกันต่อให้เพื่อนเกษตรได้นำไปขยายพันธุ์ การซื้อพันธุ์ ก็มาจากการซื้อจากเพื่อนเกษตรด้วยกันแล้วก็ซื้อจากตลาดนัด

4. การทำบัญชี ผู้มีส่วนมากทำบัญชีเองไม่มีบัญชีเป็นรูปเล่ม แต่อาศัยความเข้าใจของผู้ทำ การซื้อขายก็อาศัยสิ่งที่คุ้นเคยที่ทำมาแล้ว แต่ผู้กู้ก็สามารถเข้าใจได้ และสามารถทำได้ดีด้วย

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1. ผลโดยตรง

- ผู้กู้ได้รายได้เป็นเงิน
- ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

2. ผลกระทบโดยตรง

- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3. ผลกระทบโดยอ้อม

- ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
- ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
- การกลับคืนถิ่นของประชาชน

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้มีอาชีพ เกษตรกรรม ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน โดยสรุปได้ว่า 70% ในหมู่บ้านชาวบ้านมีอาชีพทำไร่มันสำปะหลังและไร่อ้อยมากที่สุด

4.1 อาชีพทำไร่มันสำปะหลังปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลังและมีโรงงานรับซื้อในท้องถิ่น

กระบวนการที่ดีได้แก่ การจัดระบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนคือการเตรียมพื้นที่ปลูกโดยการไถ 2 ครั้งที่ 2 ให้ใส่ปุ๋ยไปพร้อมกับการไถด้วยเพื่อประหยัดค่าแรงงานและทำให้พืชได้รับปุ๋ยอย่างทั่วถึงแล้ว ยกทรงเพื่อปลูกมันจะทำให้ต้นมันสำปะหลังเป็นระเบียบและกำจัดวัชพืชได้ง่ายเมื่อมันสำปะหลังโตพอสมควรหรือมีวัชพืชขึ้นก็กำจัดวัชพืชและใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เพื่อมัน

ถ้าปะหลังจะได้มีหัวที่ใหญ่และสมบูรณ์เมื่อถึงกำหนดระยะเวลา 8 เดือนถึง 1 ปี ก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่การได้หัวมันที่ใหญ่และมีน้ำหนักมากมีปริมาณแป้งมากตามมาตรฐานที่โรงงานกำหนดควรจะได้หัวมัน 3 ตัน : 1 ไร่

4.2 อาชีพทำไร่อ้อย ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้สภาพดินและสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมมีตลาดรองรับคือมีโรงงานรับผลผลิตในท้องถิ่น

กระบวนการที่ดีได้ การจัดการคล้ายกับการปลูกมันสำปะหลังแต่นั่นในเรื่องการกำจัดวัชพืชและการใส่ปุ๋ยมากกว่าการปลูกมันสำปะหลัง การเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ควรจะเผาต้นอ้อยเพื่อตัดเพราะทำให้ปริมาณน้ำตาลและน้ำหนักของอ้อยก็จะลดด้วย ทำให้คุณภาพไม่ดี 'ดังนั้นไม่ควรเผาต้นอ้อยควรใช้วิธีสางใบแทน

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่อ้อยควรจะมีลำต้นที่ใหญ่และจะมีน้ำหนักมากเมื่อวัดปริมาณน้ำตาลควรมีเปอร์เซ็นต์ที่สูง เพราะทำให้ขายได้ในราคาที่สูงขึ้น ปริมาณของอ้อยที่ควรจะได้ 8-10 ตัน : 1 ไร่

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้ง 5 ข้อ

1) การเกิดกองทุน

- ผู้นำชุมชน ได้แรงจูงใจและประชาสัมพันธ์การทำประชาคมให้ชาวบ้านรับทราบเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนอย่างทั่วถึง และชี้แจงทำความเข้าใจให้เห็นความสำคัญในการจัดตั้งกองทุน
- มีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนอย่างถูกต้องและโปร่งใสตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- การทำบัญชีระดมเงินออมและเงินฝากประเภทต่าง ๆ
- การทำระเบียบกองทุน โดยการทำประชาคมจัดร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่ขัดต่อระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความสอดคล้องต่อจารีตประเพณีเหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง

2) ระบบการบริหารกองทุน

- มีการวางระบบบริหารกองทุน โดยคณะกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วม
- มีการวางแผนจัดทำรายละเอียดแผนงานระยะสั้นระยะยาวและแผนการใช้เงินหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

- คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนมีการจัดประชุมประชาคมให้มีการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม

- มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารอย่างชัดเจนโดยการมอบหมายตามความเหมาะสมตามตำแหน่งที่แต่งตั้ง

- มีความเข้าใจในการสื่อสารและการประสานงานที่ดีในกองทุนหมู่บ้าน

- สมาชิกร่วมกันตรวจสอบและดูแลการบริหารงานของคณะกรรมการ

- มีการตรวจสอบการจัดทำบันทึกหรือรายงานกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นระยะ ๆ

3) การเรียนรู้การพึ่งตนเอง

- ชาวบ้านมีการตรวจสอบและดูแลกันเอง

- มีการแก้ปัญหากันเอง โดยการประชุมระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา

- มีการจัดการอบรมการเรียนรู้และการพัฒนาความคิดริเริ่มภายในชุมชน

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

- มีการจัดทำโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ภายในหมู่บ้าน

- การรวมกลุ่มชาวบ้านจัดตั้งองค์การในหมู่บ้านเพื่อแก้ปัญหาเรื่องราคาผลผลิต

5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

- การมีเงินทุนหมุนเวียนเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน

- ชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยภูมิปัญญาของตนเอง

- มีการถือคุณประโยชน์ต่อผู้ค้ำชูโอกาสในหมู่บ้าน

- มีความสามัคคีคู่ได้จากการประชุมและการบำเพ็ญประโยชน์ภายในหมู่บ้าน

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

1) ปัจจัยด้านบวก

- การได้รับเงิน 1 ล้านบาท

- นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนของรัฐบาล

- การแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจในระดับฐานราก

- เป็นการกระจายโอกาสให้แก่ประชาชนในการสร้างงาน สร้างอาชีพ พัฒนาอาชีพให้และการเพิ่มรายได้

- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน

2) บัญชีค้ำคานลล

- จำนวนเงินไม่เพียงพอกับสมาชิก
- จำนวนเงินที่ให้อู้อองสมาชิก

4.3 การเกิดอองค้กรครืออ่าอองการเรียนรู้อู

- เจ้าหน้าที่ภาครฐูได้อู้ออบรมผู้นำหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับระเบียบกองทุน

- เจ้าหน้าที่อาสาสมัครในหมู่บ้านไปทำความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน

- มีศาลาประชาคมคิอ่าอวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและอ่าออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้านให้ได้อู้อิกษาหาความรู้

- มีผู้นำหมู่บ้านที่เอาใจใส่เกี่ยวกับอ่าอวสารจัดประชุมและกระจายความรู้สู่ประชาชน

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทีอองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาคิกำหนด

- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- สมาชิกมีการหาความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเอง
- สมาชิกมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน
- ในชุมชนมีการรวมตัวค้กรอองค้กรประชาชนเพื่อช่วยเหลือกันภายในชุมชน
- มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา
- มีการช่วยเหลือเด็ก คนชรา คนพิการผู้ค้อยโอกาสภายในชุมชน
- การมีผู้นำที่มีคุณธรรม
- ชุมชนสามารถรวมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิอโดยสมาชิกในชุมชน

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัคคคคิอองประชาชนในท้องถิ่น

- มีเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน
- ไม่มีการกู้ยืมอองระบบภายในหมู่บ้าน
- การมีอาชีพที่มีรายได้อูแน่นอนในการเลี้ยงครอบครัว
- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุป อภิปรายผล

สรุป

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. โครงการกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จในเรื่องการบริหารงานของชุมชนหรือไม่
2. เป็นโครงการที่สามารถช่วยให้ชาวบ้านเกิดการสร้างงานสร้างรายได้จริงหรือไม่
3. โครงการนี้จะสามารถทำให้เกิดสภาพเศรษฐกิจที่พัฒนาได้จริงหรือไม่
4. โครงการนี้จะสามารถทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งช่วยตนเองได้หรือไม่
5. เกิดการพัฒนาอาชีพใหม่ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นสามารถทำได้

2. วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาและทำความเข้าใจสภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ใช้ CIPP MODEL วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ จนถึงตัวแปรที่ทำการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียน
6. ลงมือเขียน

3. ผลการดำเนินการ

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A
2. ผลการประเมินหน่วยระบบ B
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองหญ้าขาว บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน การเกิดกองทุนเกิดจากสมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นมา ร่วมกันจัดตั้งและร่างระเบียบในการปฏิบัติ สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการจัดตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกกรรมการร่างระเบียบ จนสามารถจัดตั้งเป็นกองทุนขึ้นมาได้

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน มีการเลือกคณะกรรมการและแปรหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นฝ่าย ๆ ไป ซึ่งแต่ละฝ่ายผู้รับผิดชอบนั้นมีความสามารถในหน้าที่ของตนพอสมควร การบริหารงานก็เป็นไปด้วยดี เพราะคณะกรรมการค่อนข้างที่จะมีความเข้าใจในการทำงานพอสมควร

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ในชุมชนมีการเรียนรู้ที่จะหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จะมาพัฒนาตนเองเสมอ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง ชุมชน ระหว่างผู้นำชุมชน แต่สถานะเช่นนี้ การที่จะพึ่งตนเองนั้นค่อนข้างทำได้ยากเพราะสถานะต่าง ๆ ไม่อำนวย ต่อการพัฒนา ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ในชุมชนนี้ก็มีกลุ่มคนที่อยากจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อพัฒนาชุมชนอยู่บ้างแต่ก็ยังไม่สำเร็จไม่สามารถประสบความสำเร็จ เพราะขาดปัจจัยหลาย ๆ ด้านจึงยังไม่สามารถที่จะสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจได้

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ในชุมชนแห่งนี้ จะสามารถยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อ มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในชุมชนแห่งนี้มีคุณสมบัติที่กล่าวมา มากพอสมควร แต่ยังคงขาดการมีผู้นำที่ดี การบริหารที่ดีนั้น

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. นำประสบการณ์ที่ผ่านมาปรับปรุงและเรียนรู้การทำอาชีพใหม่ ๆ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา
2. มีการร่วมมือกันในการจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ
3. มีการจัดตั้งกองทุนเดิมในหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. มีลูกหนี้รายทุน ลูกหนี้ธนาคาร ทำให้ขาดทุนหมุนเวียนในชุมชนเพราะส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น
2. มีผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน แต่มีจำนวนน้อย

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มฅฒปฅกัฅหมู่บ้าน เป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือคนในชุมชน กลุ่ม อ.ส.ม. เป็นกลุ่มแม่บ้านร่วมกันคิด ช่วยเหลือและพัฒนาหมู่บ้าน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

1. การทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
2. มีความเข้าใจในชุมชน และคนในชุมชน
3. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนในและนอกชุมชน
4. มีความรักถิ่นฐานบ้านพัก
5. มีความเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่เกิดว่าดีหรือไม่ดี

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง ผู้ผู้สามารถทำกิจการขยายกิจการ พัฒนาก่อให้เกิดรายได้ จนสามารถส่งคืนและเหลือใช้ภายในครอบครัวต่อไป

5.2 ผลกระทบโดยตรง ผู้ผู้สามารถลดภาระหนี้สินได้และสามารถเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและการสร้างฐานะให้เข้มแข็งขึ้นมากกว่าเดิม

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม วิธีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีคนกระตือรือร้น ในการทำงานมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงระเบียบกองทุน

1. สมาชิกมีอายุ 20-60 ปี แต่เมื่อมีการขอกู้โดยผู้ที่มีอายุ 60 ปี แต่ไม่มีการอนุมัติจากกรรมการ ควรมีการแก้ไขเป็น 20-59 อย่างนี้ น่าจะสอดคล้องกับกฎระเบียบที่ร่างขึ้นได้มากกว่า

2. ระเบียบกองทุนนั้นมีข้อจำกัดมากเกินไป เช่น ข้อบังคับที่ผู้ดูแลกองทุนได้จะเป็นผู้ที่ค่อนข้างมีฐานะทางการเงินที่ดี ส่วนคนที่ฐานะทางการเงินไม่ดี จึงไม่สามารถดูแลได้ น่าจะพิจารณาจากความสามารถในการชำระคืน หรือ ประสบการณ์ในการทำงาน

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1. คณะกรรมการบางท่านที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกองทุน ไม่มีความสามารถในการทำงานก็น่าจะให้คณะกรรมการท่านนั้น ๆ ออกจากการเป็นกรรมการและเลือกกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถจริง ๆ

2. มีคณะกรรมการบางท่านไม่ทำงานก็น่าจะลาออกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีโอกาสแสดงตามความสามารถในการทำงานบ้าง

3. คณะกรรมการบางท่านขาดความสามัคคี ดังนั้นน่าจะมียุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดคณะกรรมการเกิดความรักใคร่ปรองดอง เห็นความสำคัญของความเข้มแข็งและความสามัคคี เพื่อจะได้เป็นการพัฒนาชุมชนให้เกิดการพัฒนาได้จริง ๆ

2.3 ข้อเสนอแนะเงินนำไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. ผู้ดูแลไม่นำเงินที่นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ควรชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ดูแลเห็นความสำคัญของการกู้และวัตถุประสงค์ของการกู้ที่ถูกต้อง และการใช้เงิน โดยมีข้อกำหนดหรือข้อบังคับและบทลงโทษทางเศรษฐกิจและสังคม

2. น่าจะมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กร กลุ่มอาชีพ ให้สมาชิกในชุมชนได้ทำอาชีพร่วมกัน เพื่อจะได้มีการพัฒนาเรื่องรายได้ให้เกิดขึ้นและพัฒนา

3. น่าจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมและผู้ดูแลมีความสามารถในการทำกิจการนั้น ๆ เพื่อผลประโยชน์ต่อตัวผู้ดูแลเอง

บรรณานุกรม

- ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 : บริษัท เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
ประชาชาติวิเคราะห์ (วันจันทร์ที่ 5 – วันพุธที่ 7 สิงหาคม 2545) “ตลาดเงิน – ทุน” ประชาชาติธุรกิจ
หน้า 16.
- แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
บทบรรณาธิการ (ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545) “พ้นวิกฤตแล้วหรือยัง” หอการค้า หน้า 2.
ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2545.
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ
พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545.
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). “รวมบทความทางการประเมินโครงการ” พิมพ์ครั้งที่ 6 สำนัก
พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 หน้า 221 – 234.